

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

ศิราณี เกียรติแก้ว* ปร.ด (การพยาบาล)

พัชรินทร์ บุญรินทร์**วท.ม(สุขภาพจิต)

วิไล นาป่า*** ปร.ด (การพยาบาล)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน เก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลคือนักศึกษาพยาบาลจำนวน 25 ราย มีอายุระหว่าง 19-22 ปี เป็นนักศึกษาชาย 9 รายและนักศึกษาหญิง 19 ราย โดยนักศึกษาทุกรายมีประสบการณ์ขึ้นฝึกปฏิบัติงานคลินิก ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อเนื่อง ประกอบด้วย แรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาล การเผชิญกับสถานการณ์บนคลินิก และ กำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาล โดยตลอดกระบวนการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษามีปัจจัยที่มีผลทำให้แรงจูงใจของนักศึกษาเพิ่มขึ้นหรือลดลง คือปัจจัยที่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนแนวความคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาเพื่อรักษาแรงจูงใจของตนเองให้สามารถผ่านการเรียนพยาบาลไปได้ ทั้งนี้การเกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลงของนักศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตสามารถเปลี่ยนกลับไปได้ ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนการศึกษานักศึกษาพยาบาลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลให้กับนักศึกษาและแนวทางการป้อนกลับนักศึกษาเชิงบวกเป็นอีกหนึ่งกลวิธีการสอนที่สำคัญ

คำสำคัญ: กระบวนการสร้างแรงจูงใจ นักศึกษาพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ

*Corresponding author; ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล,
E-mail: siranee.kej@mahidol.ac.th

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

***อาจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่รับบทความ 30 มกราคม 2561 วันที่แก้ไขบทความ 26 พฤษภาคม 2561 วันที่ตอบรับบทความ 31 กรกฎาคม 2561

Motivation Process for Becoming Professional Nurse in Nursing Students: A Grounded Theory

Siranee Kejkornkaew Ph.D. (Nursing)*

*Patcharin Boonrin** M.S (Mental Health)*

*Wilai Napa*** Ph.D. (Nursing)*

Abstract

The purpose of this study was to explore the motivation process in nursing students to be professional nurses. A qualitative methodology based on a grounded theory research was employed. The data was collected by means of observation and in-depth interviews with 25 nursing students, 6 males and 19 females, aged between 19–22 years who have clinical practice experience. The core category emerging from data analysis was motivation process for becoming professional nurse, which had subcategories: initial motivation to study nursing, encountering with clinical experience, and determining the goal of nursing study. In all of these process, the rise or drop of students' motivation were affected by the factor on students' changes of attitude and behavior to maintain their motivation throughout their study. Such increase and decrease of motivation is a dynamic and fluctuating process. The current results could guide the instruction and course management of nursing education in order to meet the needs of nursing students. Specifically, it provided a basis for those instructors to realize about their crucial role in motivating nursing students. The knowledge on an approach to giving positive feedback to students is another important strategy.

Keywords: Motivation process, Nursing students, Professional nurses

*Corresponding author, Assistant Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, E-mail: siranee.kej@mahidol.ac.th

**Assistant Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University

***Lecturer, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University

Received January 30, 2018, Revised May 26, 2018, Accepted July 31, 2018

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การขาดแคลนพยาบาลเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลกส่งผลให้จำเป็นต้องผลิตพยาบาลเพิ่มขึ้น¹ เนื่องจากพยาบาลเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในทีมสุขภาพ เป็นกำลังหลักในการดูแลทั้งผู้ที่มีสุขภาพดีและมีปัญหาทางสุขภาพ² จากการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ เช่น การลาออกของพยาบาลวิชาชีพในปีแรกภายหลังจากจบการศึกษาซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 48.68 ในพยาบาลวิชาชีพที่เป็นลูกจ้างของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป³ ส่งผลกระทบกับคุณภาพการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่อาจได้รับการดูแลไม่ครอบคลุม ก่อให้เกิดความเหนื่อยหน่ายและอ่อนล้าในการปฏิบัติงานเนื่องจากต้องแบกรับภาระงานที่มากขึ้นของผู้ร่วมวิชาชีพ⁴ สำหรับประเทศไทยปัญหาการขาดแคลนพยาบาลกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับสถานการณ์ทั่วโลก สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยได้รายงานเกี่ยวกับความต้องการพยาบาลตามสัดส่วนของประชากรให้ได้จำนวน 1 คนต่อจำนวนประชากร 400 คนตามข้อกำหนดมาตรฐานโดยต้องมีการผลิตพยาบาลเพิ่มขึ้นมากกว่า 43,250 คน ในปี 2562⁵ ส่งผลให้สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยกำหนดแผนการผลิตพยาบาลเพิ่มขึ้นจาก 7,600 คนในปี 2552 เป็น 10,000 ถึง 12,000 คนในระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ 2562³ สอดคล้องกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการเพิ่มการผลิตและพัฒนาการจัดการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2557-2560 โดยใช้งบประมาณ 7,348.10 ล้านบาท เพื่อผลิตพยาบาลเพิ่มขึ้นจำนวน 27,960 คน⁶

การผลิตพยาบาลเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ถือเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันการศึกษาพยาบาล ปัจจุบันพบว่าปัญหาการลาออกจาก

วิชาชีพพยาบาลไม่ใช่เป็นปัญหาที่พบภายหลังจากการศึกษาเท่านั้น หากแต่การลาออกขณะเข้าเรียนในหลักสูตรพยาบาลถือได้ว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง^{7,8} จากการศึกษาในประเทศอังกฤษ⁹ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีอัตราการลาออกถึงร้อยละ 25 ในช่วงเวลาก่อนสอบเพื่อสำเร็จการศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศไต้หวัน¹⁰ ในระหว่างปี พ.ศ 2544-2548 พบว่า อัตราการลาออกของนักศึกษาพยาบาลในช่วงเวลาก่อนสอบจบการศึกษามีมากถึงร้อยละ 7 ซึ่งถือได้ว่าการลาออกของนักศึกษาพยาบาลในระหว่างการเรียนเป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่ทำให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล กระบวนการรับนักศึกษาและการรักษาไว้ซึ่งจำนวนนักศึกษาให้มีอัตราการลาออกน้อยที่สุด เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้แม้ไม่สามารถเพิ่มอัตราการผลิตได้มากตามจำนวนที่ต้องการจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดแคลนอาจารย์พยาบาล ความไม่พร้อมของสถานศึกษา การลดอัตราการลาออกของนักศึกษาพยาบาลขณะที่กำลังศึกษาอยู่เป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแนวทางหนึ่ง

จากการรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมาพบว่า อัตราการลาออกของนักศึกษาจากข้อมูลทะเบียนประวัติและสถิติของหลักสูตรพยาบาลศาสตรโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดีในปี 2559¹¹ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อนักศึกษาได้มีประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก โดยเฉลี่ยอัตราการลาออกระหว่างการเรียนอยู่ที่ ร้อยละ 5-10 โดยจะมีอัตราการลาออกเพิ่มในช่วงชั้นปีที่ 2 และ 3 ซึ่งมีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก นอกจากนี้รายงานผลการดำเนินงานของคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี¹² พบว่าอัตราการลาออกของนักศึกษาพยาบาลสูงถึงร้อยละ 12.12 ในชั้นปีที่ 1 และ 2 ทำให้สถาบันการศึกษาต้องเสียเวลาและทรัพยากรในการผลิตนักศึกษาพยาบาลไปอย่าง

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลโดยใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

สูญเปล่า ซึ่งจากการอ้างอิงข้อมูลของอรุณรัตน์ คันธ⁵ รายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2554-2557 พบว่า ต้นทุนค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลเฉลี่ยต่อคนประมาณ 100,700 บาท/คน/ปี จะเห็นได้ว่ารัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการผลิตพยาบาลใหม่เพื่อชดเชยกับความต้องการและความสูญเสียพยาบาลวิชาชีพ ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของพิทและคณะ¹³พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกของนักศึกษาหรือการเปลี่ยนแนวความคิดที่จะเรียนพยาบาลมาจากหลากหลายปัจจัย เช่น การต้องเผชิญกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ การขาดซึ่งความรู้ในแต่ละด้านทางการพยาบาลทำให้นักศึกษารู้สึกว่าเป็นความยากลำบากในการเรียนและประกอบวิชาชีพในอนาคต นอกจากนี้จากการศึกษาในประเทศอิหร่าน^{14,15}พบว่าสาเหตุการลาออกของนักศึกษาเกิดมาจากความเครียดที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการขึ้นฝึกปฏิบัติ และปัญหาทางด้านการเงิน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า แรงจูงใจในการเรียน เป็นปัจจัยที่สำคัญและช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีความเข้มแข็ง กระตุ้นให้สามารถก้าวข้ามผ่านสถานการณ์ที่ยากได้^{1,16} จึงถือได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเนื่องจาก เป็นกระบวนการที่สามารถการขับเคลื่อนให้นักศึกษากำหนดหนทางและค้นหาเป้าหมายชีวิตของตนเองจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ช่วงเวลาที่นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติในคลินิกเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อการศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนต่อของนักศึกษามากที่สุด¹⁴ นอกจากนี้ยังพบว่ามีนักศึกษาพยาบาลเพียงร้อยละ 30 ที่ยังคงมีความกระตือรือร้นและมีแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลภายหลังจากขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิก¹⁷ สำหรับงานวิจัย

ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย ส่วนใหญ่มุ่งเน้น เรื่องการประเมินเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา (achievement motivation)^{18,19} มากกว่ามุ่งเน้นในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษาที่จะนำไปสู่การเรียนรู้พยาบาลให้สำเร็จและประกอบวิชาชีพพยาบาลที่มีคุณภาพ ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ความคาดหวังของครอบครัว และการรับรู้ในคุณค่าของตนเอง²⁰ อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการเกิดแรงจูงใจของการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ยังไม่มีผู้ศึกษาและอธิบายรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน

แรงจูงใจ (motivation) ถือเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน และเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากแรงจูงใจสามารถนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีความชัดเจนนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการเกิดแรงจูงใจเกิดจากการที่นักศึกษามีแรงผลักดันภายในตนเอง¹⁵ ซึ่งเกิดจากการตั้งเป้าหมายของตนเองตามความเชื่อ การรับรู้และความคาดหวัง ทั้งนี้มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจที่หลากหลาย ได้แก่ แนวคิดจากกลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีนิยม กลุ่มพุทธินิยม และกลุ่มทฤษฎีมนุษยนิยม²¹ นอกจากแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตนเองแล้ว ปัจจัยที่มีผลจากภายนอกก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม¹⁶ เช่น สถานการณ์โลก สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อกระบวนการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษาได้ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษากระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในระหว่างการศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อให้นักศึกษามีแรงจูงใจเปลี่ยนแปลงไป ทั้งที่มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีหรือมีแนวคิดที่

จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมายในการเรียนพยาบาลไปสู่เป้าหมายอื่น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรพยาบาลที่เอื้อต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลและมีความรักในวิชาชีพพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษาพยาบาลในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีพื้นฐานตามแบบของสเตรสและคอร์บิน²² โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล คือ นักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติทางคลินิก สมัครใจเข้าร่วมในการศึกษาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 25 ราย มีอายุอยู่ระหว่าง 19-22 ปี เป็นนักศึกษาหญิง 19 ราย และนักศึกษาชาย 6 ราย แบ่งเป็นแต่ละชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 13 ราย (นักศึกษาชาย 5 ราย และหญิง 8 ราย) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 7 ราย เป็นนักศึกษาหญิงทั้งหมดและชั้นปีที่ 4 จำนวน 5 ราย (นักศึกษาหญิง 4 ราย และชาย 1 ราย)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล เนื่องจากการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครที่มีประสบการณ์ตรงกับปรากฏการณ์โดยนักวิจัยที่ได้รับการฝึกฝนจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึก²² ผู้วิจัยมี

ประสบการณ์การทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีประสบการณ์เก็บข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างครบถ้วนและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกได้รับการพัฒนาและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจและนักการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ก่อนนำไปสัมภาษณ์ และเมื่อนำข้อมูลกลับมาวิเคราะห์แบบสอบถามจะถูกปรับอีกครั้งตามแนวคิดที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งจนข้อมูลอิ่มตัว

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ได้ผ่านการรับรองด้านจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เลขที่ 2559/461 และได้รับอนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลจากหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับ ไม่เปิดเผยชื่อ-สกุล และนำเสนอผลการวิจัยโดยภาพรวมเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูลจะต้องมีความยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาและสามารถยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องระบุเหตุผล และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย และประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยต่อนักศึกษาพยาบาลผู้สนใจโดยสอบถามความสมัครใจเบื้องต้นในการรับฟังข้อมูลวิจัย ใช้แนวคำถามในการคัดกรองผู้เข้าร่วมวิจัยให้ตรงกับคุณสมบัติที่ตั้งไว้ ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว หรือตามแต่ผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวกใจ ทั้งนี้เนื่องจากประเด็นที่สัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนและการเป็นพยาบาลเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน ผู้ให้ข้อมูลอาจมีความกังวลต่อผลกระทบกับผลการเรียน ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงโครงการวิจัยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผลการเรียนทั้งสิ้น

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลโดยการใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การขึ้นฝึกปฏิบัติในคลินิก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาแต่ละชั้นปี ผู้วิจัยใช้เทคนิคการบอกต่อ (snowball sampling) และการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้การประกาศรับสมัครผู้สนใจที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นเข้าร่วมวิจัยภายหลังจากนั้นผู้วิจัยจะนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยวิธีการศึกษาและการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลรับทราบ ขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และได้ทำการบันทึกภาคสนาม และทำการถอดเทป บันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเกิดขึ้นพร้อมกันกับการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของหลักการของสเตรสและคอร์บิน (1998) ได้แก่ การเปิดรหัสปฐมภูมิ (open coding) การเชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัส (axial coding) และการหาแก่นของเรื่อง (selective coding) ภายใต้อำนาจหลักการการสุ่มเชิงทฤษฎี (theoretical sampling) พร้อมทั้งใช้วิธีการเปรียบเทียบคงที่ (constant comparative method) ตลอดกระบวนการวิจัยจนเกิดความอิ่มตัวเชิงทฤษฎี (theoretical saturation) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะกระทำไปขณะเดียวกันกับการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินตามกระบวนการต่อไปนี้

การกำหนดรหัสแบบเปิด (open coding) ผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์ที่ถูกถอดมาจากการสัมภาษณ์ 2-3 ครั้งและบันทึกภาคสนาม (field notes) แบบบรรทัดต่อ

บรรทัด (line-by-line) ให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลพร้อมให้รหัสแบบเปิด (open coding) ในแต่ละบรรทัดของบทสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยแยกข้อมูลที่ได้จากการให้รหัสแบบเปิดออกเป็นกลุ่ม ๆ (categories) เพื่อลดทอนจำนวนข้อมูลของรหัสข้อมูลลง และให้ชื่อที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น โดยอาศัยความหมายที่ให้แก่นโน้ตเหล่านั้นเป็นเกณฑ์ในการจัดรหัสข้อมูลให้อยู่เป็นกลุ่ม

การเชื่อมโยงข้อมูลที่ให้รหัสแล้ว (axial coding) ผู้วิจัยเชื่อมโยงข้อมูลกลุ่มย่อย ๆ ให้เป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นโดยเลือกข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้เห็นองค์ประกอบของกระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามมุมมองความคิดของนักศึกษาพยาบาล โดยผู้วิจัยอ่านข้อมูลและหาความแตกต่างดังกล่าว พร้อมกับแยกแต่ละหมวดหมู่ออกเป็นหมวดของเงื่อนไข (condition) หรือการปฏิสัมพันธ์ (action/interaction) หรือเป็นผลที่ตามมา (consequence) ของสถานการณ์ต่าง ๆ ระหว่างการอ่านข้อมูลผู้วิจัยตั้งคำถามหรือสมมุติฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและใช้คำถามเป็นตัวกำหนดการเลือกผู้ให้ข้อมูล (theoretical sampling) เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานนั้นโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลในทุกชั้นปีของนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การฝึกในคลินิก โดยเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม (constant comparative) และปรับปรุงสมมุติฐานต่อไป และรวบรวมข้อมูลจนกว่าสมมุติฐานหยุดนิ่งไม่เปลี่ยนแปลง

การหาแก่นของเรื่อง (selective coding) ถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นมีพื้นฐานจากข้อมูลจริงโดยผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลแต่ละหมวดหมู่ทั้งหมดจนเข้าใจในปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาและนำปรากฏการณ์ทั้งหมดมาผูกโยงเป็นเรื่องเดียวกัน

อธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างมีเหตุผลว่ามีความสัมพันธ์กัน เป็นการอธิบายการให้ความหมาย ปรากฏการณ์ที่นักศึกษาส่วนมากอธิบาย และกล่าวถึงซ้ำ ๆ จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบเรื่องราวที่เขียนกับบันทึกช่วยจำ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ครบถ้วน และนำข้อสรุปที่ได้มาตรวจสอบกับนักศึกษา แล้วขอให้นักศึกษาอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเรียนและอยากเป็นพยาบาลวิชาชีพ หากมีข้อขัดแย้ง นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร ผู้วิจัยจะนำกลับมาตรวจสอบทบทวนอีกครั้งและนำมาสรุปเป็นแนวคิดของกระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพต่อไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (credibility) โดยใช้วิธีการประเมินจากการใช้การตรวจสอบจากหลายแหล่งข้อมูล คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความหลากหลายทั้งเพศชายและหญิง พร้อมทั้งมีความแตกต่างในระยะเวลาของการมีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในคลินิก ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเวลา 10 เดือน จากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย เช่น จากการสังเกต บันทึกภาคสนาม และการสัมภาษณ์ นำข้อค้นพบที่ได้สอบถามความคิดเห็นกับนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล (member checking) เพื่อยืนยันถึงข้อค้นพบว่าถูกต้องตามความจริง และตรวจสอบข้อค้นพบกับทีมผู้วิจัยที่มีความชำนาญในระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและทางด้านการศึกษา (peer debriefing)

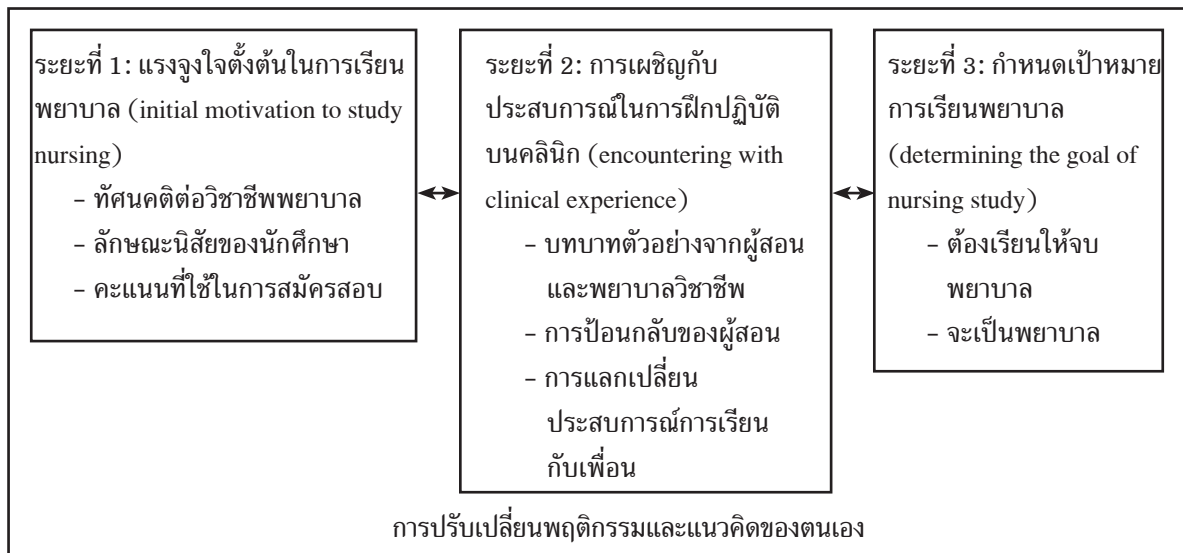
ความตรงกันกับสิ่งที่ค้นพบ (transferability) ผู้วิจัยประเมินโดยผลของการค้นพบสามารถอธิบายถึงกระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลและก้าว

เข้าสู่วิชาชีพพยาบาลตามการรับรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล และมีการทวนสอบกับนักศึกษาอีกครั้ง การตรวจสอบได้ (dependability) ในงานวิจัยนี้ประเมินโดยนำข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ให้ผู้มีประสบการณ์การทำงานวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน ตรวจสอบผลที่ได้จากการตรวจสอบเหมือนกับข้อค้นพบที่ผู้วิจัยได้ และการยืนยันความจริง (confirmability) เป็นการวัดโดยปราศจากความลำเอียง โดยงานวิจัยนี้ประเมินจากความน่าเชื่อถือ การตรวจสอบได้ และความตรงกันของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบกระบวนการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนพยาบาลมี 3 ระยะ ได้แก่ 1) แรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาล (initial motivation to study nursing) 2) การเผชิญกับสถานการณ์ในคลินิก (encountering with clinical experience) และ 3) กำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาล (determining the goal of nursing study) โดยทั้ง 3 ระยะของการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษามีปัจจัยที่ส่งผลทำให้แรงจูงใจของนักศึกษาเพิ่มขึ้นหรือลดลงคือ การปรับเปลี่ยนแนวความคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาเพื่อรักษาแรงจูงใจของตนเองให้สามารถผ่านการเรียนรู้พยาบาลไปได้ ทั้งนี้การเกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลงของนักศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตสามารถเพิ่มขึ้นและลดลงได้จากหลาย ๆ ปัจจัยดังแสดงในภาพที่ 1 โดยอธิบายได้ดังนี้

**การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ
นักศึกษาพยาบาลโดยการใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน**

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบกระบวนการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษาพยาบาล

ระยะที่ 1 แรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาล (initial motivation to study nursing) หมายถึง เหตุผลจูงใจที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเข้าเรียนพยาบาล ประกอบด้วย ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาและครอบครัว ลักษณะนิสัยของนักศึกษา และคะแนนที่ใช้ในการสมัครสอบคัดเลือก ทั้งนี้ นักศึกษาแต่ละรายอาจมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนพยาบาลได้หลากหลายมากกว่าเหตุผลเดียวโดยมีรายละเอียดดังนี้

ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คือ การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง ทำงานอยู่ในสายสุขภาพและจบแล้วมีงานทำ ทศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาเกิดขึ้นจากประสบการณ์ในอดีตของนักศึกษาที่มีโอกาสได้เห็นลักษณะการทำงานของพยาบาลทั้งจากการที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยตนเอง หรือจากที่สมาชิกในครอบครัวได้รับการดูแลจากพยาบาลทำให้มีทศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นดูแลบุคคลสำคัญในครอบครัวได้ เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และ

อยู่ในสายสุขภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“ตัดสินใจตั้งแต่ตอนอยู่ ม.4 แล้ว ตอนนั้นคุณยายป่วยเป็นคนที่ไม่ค่อยขยับใช้ชีวิตอยู่กับยายเยอะเพราะพ่อกับแม่ทำงาน และตอนนั้นยายต้องไปนอนประจำที่รพ.ประจำอำเภอแถว ๆ บ้าน หลังจากเลิกเรียนต้องกลับมาดูยาย เสื้อผ้า หนังสือเรียนของจะอยู่กับยายตลอด ช่วงนั้นค่อนข้างจะคลุกคลีกับพี่ ๆ พยาบาล และพี่เค้าก็สอนงานให้เรา พี่เค้าดูแลยายเลยเกิดแรงจูงใจอยากจะทำวิชาความรู้เหล่านี้มาดูแลคนที่เรารัก อยากดูแลคนป่วย เวลาที่พี่ ๆ พยาบาลปฏิบัติกับยายแล้วอาการของยายดีขึ้นรู้สึกมีความสุขเลยอยากจะทำให้คนไข้กับญาติของคนไข้มีความสุขเหมือนที่ ได้รับ เกิดมาเพื่อที่จะเป็นพยาบาล อยากเรียนพยาบาลตั้งแต่ชั้น ม.ปลายเลย” (รายที่ 2 ชั้นปี 2)

“คิดว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติถึงแม้จะเป็นการเช็ดตัว เช็ดกันให้คนอื่นแต่ก็ยังถือว่าเกียรติได้ทำเพื่อคนอื่น ได้ช่วยเหลือคนอื่น แต่ตอนที่ขึ้นวอร์ดก็มีคนคิดน้อยว่าเราต้องมาทำแบบนี้ แต่คนอื่นไม่ได้ทำ” (รายที่ 1 ชั้นปี 3)

ลักษณะนิสัยของนักศึกษา นักศึกษาประเมินตนเองว่าเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น จึงคิดว่าการเรียนพยาบาลเป็นสิ่งที่ตนเองน่าจะเรียนและปฏิบัติได้ดี ตามคำสัมภาษณ์นักศึกษาต่อไปนี้

“จากนิสัยตัวเองคิดว่าชอบดูแลคนอื่นและเคยมีครั้งหนึ่งที่ตัวเองได้สมัครขอทุนไว้ที่สภากาชาดเค้าก็ให้เขียนว่าทำไมถึงอยากเป็นพยาบาล เมื่อประมาณ ม.2 เคยโดนกระรอกกัดเลือดอาบมือเลยตอนนั้นไม่มีใครอยู่บ้าน ร้องไห้เพราะกลัวมากอยากมีคนมาดูแลเลยอยากเป็นพยาบาล และยังเป็นความฝันของแม่ด้วย” (รายที่ 1 ชั้นปี 3)

“คิดว่าตัวเองน่าจะเหมาะกับการช่วยเหลือคนอื่น การทำงานแบบนี้เพราะชอบและสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ที่เรียนมาเรามีความเก่งทางด้านชีววิทยาเลยคิดว่าน่าจะเหมาะกับทางการแพทย์ การพยาบาล” (รายที่ 3 ชั้นปี 4)

คะแนนที่ใช้ในการสมัครสอบ แรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้ให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนพยาบาลโดยนักศึกษาประเมินว่าตนเองมีคะแนนที่สามารถสมัครเข้าเรียนได้ในสาขาพยาบาล แม้ความตั้งใจอยากเรียนสาขาอื่นเมื่อประเมินแล้วคะแนนสามารถเรียนในสาขาพยาบาลได้จึงตัดสินใจสมัคร

“ตั้งแต่แรกไม่ได้ตั้งใจจะเป็นพยาบาล ที่บ้านปลูกฝัง เพราะว่าญาติ ๆ จบหมอ จบเภสัช บัญชี วิศวะที่เป็นความคาดหวังของผู้ใหญ่ ตัวเองอยากเป็นหมอแต่เริ่มรู้สึกว่าตัวเองไม่ใช่ ช่วงที่เรียนมัธยมปลาย พวกเคมี อินทรีย์ ซึ่งหนักมากจะทำยังไงให้มันรอดพ้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีคะแนนแบบทำงานส่ง ได้เกรด 1.5 เป็นเกรดที่แย่ที่สุดในชีวิต เลยเริ่มรู้ว่าตัวเองคงเป็นหมอไม่ได้แล้ว เลยลองสอบพยาบาลดูก็ติด” (รายที่ 6 ชั้นปี 3)

“ตอนแรกก็หวังเภสัชไว้ แต่คะแนนไม่ถึง แต่ตัวเองอยากจะทำงานในโรงพยาบาลเลยเลือกพยาบาลอีกอย่าง พยาบาลจะมีงานรองรับตลอด เลยเลือกเรียน

พยาบาลไม่ต้องไปสมัครงาน หรือสมัครสอบต่อคิวเค้ามีงานรองรับและได้ทำเลย” (รายที่ 5 ชั้นปี 3)

ระยะที่ 2 การเผชิญกับประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติบนคลินิก (encountering with clinical experience)

กระบวนการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษา ขณะขึ้นฝึกปฏิบัติบนคลินิกเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเกิดแรงจูงใจในการเรียนพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากไม่ว่านักศึกษาจะมีแรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาลด้วยสาเหตุใดก็ตาม หากต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่นักศึกษาารู้สึกว่าเป็นสถานการณ์ที่ยุ่ยาก มีความซับซ้อน และไม่สามารถควบคุมได้ จากการที่ได้เรียนรู้ในการจัดประสบการณ์เรียนการสอนทางคลินิกที่มีความหลากหลายทั้งลักษณะผู้ป่วย ผู้สอน และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับในกระบวนการฝึกปฏิบัติในคลินิก ช่วงเวลาที่ยากลำบากที่สุดเป็นช่วงเวลาที่เรียนในชั้นปีที่ 2 เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเป็นครั้งแรกภายหลังจากที่ได้ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ ความหลากหลายของประสบการณ์แต่ละแหล่งฝึก วิธีการสอนและการประเมินผลของผู้สอน มีผลทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจที่จะเรียนพยาบาลเพิ่มขึ้นหรือลดลง ในระยะนี้จะประกอบด้วย บทบาทตัวอย่างจากผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพ การป้อนกลับของผู้สอน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับเพื่อนโดยอธิบายได้ดังนี้

บทบาทตัวอย่างจากผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพ

บทบาทตัวอย่างจากผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพเป็นบทบาทที่นักศึกษาได้พบในขณะที่ยังฝึกปฏิบัติในคลินิก โดยมีทั้งด้านที่เสริมแรงจูงใจให้นักศึกษามีความรู้สึกอยากเป็นพยาบาล ในขณะเดียวกันในบางสถานการณ์นักศึกษาพบกับบทบาทผู้สอนที่มีผลให้นักศึกษามีแรงจูงใจลดลงทำให้ความรู้สึกอยากเรียนพยาบาลลดลง ตัวอย่างเช่น

“เรียนแรก ๆ ยังไม่รู้ว่าจะพยาบาลทำอะไร ให้ความชอบพยาบาลแค่ 20 เปอร์เซนต์เท่านั้นในตอนแรก ๆ

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลโดยการใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

พอปี 2 เริ่มได้เรียนจริง ๆ ได้ดูแลผู้ป่วย ได้อยู่กับอาจารย์ รู้สึกว่าชอบมากขึ้น รู้สึกว่าอาจารย์สร้างแรงบันดาลใจได้ดี” (รายที่ 4 ชั้นปี 4)

“เก่งอยากเก่งเหมือนอาจารย์อยากพูดกับคนไข้ให้ได้เหมือนอาจารย์เวลาอาจารย์พูดกับคนไข้เหมือนคนไข้จะโต้ตอบโดยอัตโนมัติเลย เหมือนไม่กลัวความรู้สึกเลย อย่างนศ.ไปพูดกับคนไข้ รู้สึกว่าคนไข้ยังกลัวความรู้สึกอยู่” (รายที่ 3 ชั้นปี 3)

“จะมองพี่ที่วอร์ดแต่ละวอร์ดว่าใครเป็นยังงี้ และเราไม่อยากจะโตไปเป็นคนแบบไหน หนูอยากเป็นพยาบาล และตลอดจากปีหนึ่งถึงปีสี่ก็ยิ่งอยากเป็นพยาบาล ไม่เคยคิดจะย้ายคณะเลย แต่มาปีสี่ที่มาเจอพี่บางคนทำงานไปวัน ๆ ไม่ได้สนใจคนไข้ พูดไม่ได้กับคนไข้ เหมือนทำร้ายจิตใจคนไข้ รู้สึกไม่โอเค ไม่ชอบคิดว่าเราเรียนจบแล้วต้องมาทำงานร่วมกับคนแบบนี้ เหนอ แต่ด้วยความที่เป็นเด็กเราก็ทำอะไรไม่ได้ เพื่อนร่วมงานเป็นแรงบันดาลใจในการเป็นพยาบาลลดลง ไม่อยากโตไปเป็นคนแบบนี้” (รายที่ 2 ชั้นปี 4)

การป้อนกลับของผู้สอน

การป้อนกลับของผู้สอนเป็นลักษณะการให้ข้อเสนอแนะและให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติหรือหลังฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยแบ่งออกเป็น 2 แนวทางในการป้อนกลับคือ การป้อนกลับในทางบวกและการป้อนกลับทางลบแก่นักศึกษาโดยนักศึกษส่วนใหญ่มักได้รับการป้อนกลับที่เป็นทางบวกจากผู้สอน จะเกิดแรงจูงใจมีความอยากเรียนมากขึ้น ลักษณะการป้อนกลับของผู้สอนที่ประเมิน ข้อดี ข้อบกพร่องที่นักศึกษาต้องพัฒนา หรือปฏิกิริยาของผู้สอนที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติว่านักศึกษาปฏิบัติได้ถูกต้องในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษาได้รับการป้อนกลับหรือประเมินในทางลบหรือพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้สอนที่ทำให้เห็นขณะปฏิบัติงานนักศึกษาปฏิบัติไม่ถูกจะส่งผลให้นักศึกษาขาดแรงจูงใจที่จะเรียน โดยสิ่งที่นักศึกษารู้สึกว่าทรมานไม่ได้กับลักษณะการประเมินของ

ผู้สอนคือ การให้แรงเสริมทางลบ การป้อนกลับต่อหน้าผู้ป่วย หรือการทำโทษของผู้สอน แม้ นักศึกษาจะรับทราบถึงความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของตนเอง แต่ก็ยังต้องการให้ประเมินอย่างนุ่มนวล และมีเหตุผลไม่คุกคามและไม่ป้อนกลับความสามารถในการปฏิบัติของนักศึกษาต่อหน้าผู้ป่วย

“ไม่ถึงกับลาออก แค่ไม่อยากจะเรียนไม่อยากทำแล้ว มีตอนผลประเมินระหว่างช่วงฝึกปฏิบัติออกอาจารย์ให้ประเมินตัวเองไปก่อน เราก็ให้สามสี่ ๆ ตลอด แต่เมื่ออาจารย์ประเมินให้ สาม สอง หนึ่ง เห็นแล้วรู้สึกเศร้า มีความรู้สึกที่ว่าทำไมยังไม่ถึงขั้น คิดว่าเราทำเยอะกว่าคนอื่นด้วยซ้ำ เกิดความน้อยใจ” (รายที่ 9 ชั้นปี 2)

“อยู่ฉุกเฉินไปเจาะเลือด แล้วเลือดเป็นอนเดียงเหมือนลิ่มเหลวเลย เป็นวอร์ดแรกที่ขึ้นของปี 3 ความรู้ก็ยังไม่ค่อยได้สักเท่าไรเลยไม่ค่อยกล้าทำอะไรอย่างก็กลัวด้วยเหมือนกดดันตัวเอง เลยเครียด แต่เมื่อผ่านตรงนั้นมาได้ พอขึ้นวอร์ดต่อไป มันก็ดีขึ้น เอาคำพูดที่อาจารย์พูดมาปรับปรุงตัว การบ้านก็ทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเอามาคิดที่อาจารย์พูดมันก็จริงที่อาจารย์พูดก็ทำให้ชีวิตเราดีขึ้น” (รายที่ 1 ชั้นปี 3)

“เป็นช่วงหนึ่งเมื่อถูก negative feedback ในเวลานั้นจะรู้สึกล้มเหลวเลย หลังจากนั้นจะเอาคำพูดของอาจารย์มาคิด และปรับเพื่อที่วันต่อไปเราจะไม่ทำอีก” (รายที่ 2 ชั้นปี 2)

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับเพื่อน

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับเพื่อนในช่วงเวลาที่นักศึกษาต้องเผชิญกับปัญหา ความยากลำบากที่มีความหลากหลายในแต่ละสถานการณ์ การพบเจอลักษณะการสอนที่หลากหลายของผู้สอน ความเครียดจากการเรียน นักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ทำให้เกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้น มีแนวทางในการฝึกปฏิบัติและการเรียนเพิ่มขึ้น

“เพื่อนผู้ร่วมสุขร่วมทุกข์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งที่ดีและไม่ดีในช่วงของการเรียน การฝึกปฏิบัติทำให้

เปลี่ยนแนวความคิดที่จะเรียนต่อไป ด้วยความที่เป็นนักศึกษาเหมือนกัน พอไปขึ้นวอร์ดก็เป็นครั้งแรกเหมือนกัน หัวอกเดียวกัน ไม่รู้เหมือนกัน ำกัน รู้สึกอบอุ่นว่าเรามีเพื่อนไปด้วยกัน แตกต่างจากที่เราไปขึ้นฝึกปฏิบัติวิชาบริหารทางการพยาบาล หรือสมัยวอร์ดที่โต ๆ แล้ว แล้วเราไปคนเดียว จะรู้สึกว่ที่นี่ไม่ใช่ที่ของเรา ไปสถานที่แปลกใหม่ ไม่รู้จักใคร คนไข้ก็เยอะเต็มไปหมด ไม่รู้ว่าที่นี่เค้าทำงานกันยังไง ถ้าเรามีเพื่อนไปด้วย หรือมีคนคอยปรึกษา ซึ่งอาจจะไม่รู้อะไรเหมือนกัน มันก็ยังคุยกันได้ ยังรู้สึกอบอุ่นใจมากขึ้นว่ายังมีคนอยู่ข้าง ๆ ” (รายที่ 2 ชั้นปี 4)

“ไม่ได้อยากจะมาเรียนตั้งแต่แรก พอท้อมันก็เหมือนจะถอดใจ ก็จะไปถามเพื่อนคนอื่น ๆ อยากเรียนพยาบาลไหม เหมือนกับหาแนวร่วม หากำลังใจ เพื่อนส่วนใหญ่ที่ถามก็เ่ไม่อยากเรียนเหมือนกัน เราย้ถามเพื่อนว่าทำไมถึงมาเรียน รับฟังเค้า แล้วเอาด้านบวกมาคิดตามเป็นกำลังใจให้ตัวเอง” (รายที่ 9 ชั้นปี 4)

“หลังจากที่แต่ละคนกลับมาจากโรงพยาบาลที่ขึ้นฝึกจะมาแชร์กัน ปรึกษากันว่าควรจะต้องทำแบบไหน เมื่อเจอเคสลักษณะแบบนี้ เหมือนว่าเอาประสบการณ์ที่ตัวเองได้รับแต่ละที่มาแชร์กัน ผมนกับรุมเมทไม่มีปัญหากันในเรื่องนี้ เพราะทุกคนก็อยากจะเรียนเหมือนกัน” (รายที่ 2 ชั้นปี 2)

ระยะที่3 กำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาล (dertermining the goal of nursing study)

เมื่อนักศึกษาผ่านกระบวนการการการเผชิญกับประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติในคลินิก ทั้งด้านที่ทำให้มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นและด้านที่ทำให้มีแรงจูงใจลดลง นักศึกษาจะกำหนดเป้าหมายของการเรียนพยาบาลโดยลักษณะของเป้าหมายการเรียนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับขณะที่ขึ้นฝึกปฏิบัติทางคลินิก เป็นเป้าหมายที่นักศึกษามีไว้เพื่อให้ตนเองเกิดแรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ เป้าหมายที่ต้องเรียนให้จบพยาบาลซึ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้นเพื่อให้

ผ่านพ้นช่วงเวลาของการเรียนที่นักศึกษาารู้สึกว่ายากลำบาก เมื่อเรียนจบแล้วอาจเปลี่ยนอาชีพไปทำงานอย่างอื่น ลักษณะของเป้าหมายที่ 2 คือจะเป็นพยาบาลเป็นเป้าหมายที่เกิดกับนักศึกษาที่ได้รับประสบการณ์เสริมแรงจูงใจทำให้มีแรงจูงใจที่จะเป็นพยาบาลที่ดี

ต้องเรียนให้จบพยาบาลเป็นเป้าหมายที่นักศึกษากำหนดภายหลังจากที่ต้องเผชิญสถานการณ์ทั้งด้านเสริมแรงจูงใจหรือทำให้แรงจูงใจลดลง แต่ไม่สามารถมีทางเลือกที่จะเลิกเรียนพยาบาล ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องกำหนดเป้าหมายเป็น “ต้องเรียนให้จบพยาบาล” อธิบายดังตัวอย่าง

“ยังงี้ก็ต้องเรียนให้จบ ต้องมีงานทำ สามารถดูแลคนอื่นได้ เวลาขึ้นวอร์ดแล้วคนไข้ถามเราว่า จะมาอีกไหม เหมือนที่เราดูแลเค้าดี ถือเป็นแรงจูงใจเหมือนกัน บางทีก็ได้ยินคนไข้พูดว่ากลับบ้านไปไม่มีคนดูแล เมื่อได้รับ feedback แบบนี้ก็กลับมา มีความรู้สึกอยากจะทำให้เค้า” (รายที่ 3 ชั้นปี 2)

“ก็เรียนมาแล้ว และสิ่งที่เรียนอยู่ มันไม่ได้ทำให้ตัวเองหนักมากเกินไป มันทำได้ ควรจะทำให้สำเร็จ” (รายที่ 7 ชั้นปี 3)

จะเป็นพยาบาล เป็นเป้าหมายที่พบในนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเผชิญสถานการณ์ในคลินิกที่ได้รับแรงจูงใจทางบวก ทำให้รู้สึกอยากที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพต่อไป ดังตัวอย่าง

“หนูชอบ เรียนไปแล้วรู้สึกว่ามันใช่ เลยไม่ได้เ่อยากจะเปลี่ยน และถ้าจะให้ไปเริ่มอะไรใหม่ ๆ อีก็เหนื่อยเหมือนกัน ไม่อยากจะเริ่มแล้ว แต่อยากทำตรงนี้ให้ดีกว่า” (รายที่ 4 ชั้นปี 4)

“ขยัน จะเป็นพยาบาลที่ใส่ใจคนไข้ ถ้าไม่รู้อะไรหนูจะถาม จะไม่ทำไปเลย อะไรที่เป็นอันตรายกับคนอื่น หนูจะถามก่อน ไม่อายที่จะถาม จะตั้งใจขยันและดูแลคนไข้ให้ดีที่สุด” (รายที่ 4 ชั้นปี 4)

ในตลอดกระบวนการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลง

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลโดยใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดของตนเอง เพื่อดำรงแรงจูงใจของตนเอง นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาลต่อไป ตัวอย่างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวความคิดของนักศึกษา อธิบายดังนี้

“รู้สึกตัวเองโตขึ้น อาจจะเพราะเจอสภาพกดดันทั้งจากตัวเองและจากอาจารย์เลยรู้สึกว่าตัวเองโตขึ้นกว่าคนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ในส่วนของความเปลี่ยนแปลงน่าจะเป็นรู้จักที่จะนึกถึงใจคนอื่นมากขึ้น” (รายที่ 1 ชั้นปี 3)

“รู้สึกตัวเองมีความตรงต่อเวลามากขึ้น มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากปี 1 เยอะเลย ในส่วนของกิจวัตรประจำวันที่เป็นการนอน จะค่อนข้างรวนนิดนึง เนื่องจากเป็นการนอนดึกตื่นเช้า เพราะมีงานเยอะขึ้น และสภาพจิตใจ คิดว่าคิดไม่ผิดที่เลือกเรียนพยาบาล” (รายที่ 2 ชั้นปี 2)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 ระยะคือ 1) แรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาล 2) การเผชิญกับประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานคลินิก และ 3) การกำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาล ซึ่งในระยะแรกที่นักศึกษามีแรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาลนั้นเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุด้วยกัน โดยประกอบด้วยทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล ลักษณะนิสัยของนักศึกษา และคะแนนที่ใช้ในการสอบ ทั้งนี้เมื่อผ่านระยะตั้งต้นนักศึกษามีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติในคลินิก เข้าสู่การเผชิญกับสถานการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานคลินิก โดยองค์ประกอบที่ทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลง คือ บทบาทตัวอย่างจากผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพที่นักศึกษาได้ฝึกในสถานที่ต่าง ๆ การป้อนกลับของผู้สอน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนกับเพื่อน ในระยะที่ 2 นี้ถือเป็น

แรงจูงใจที่มีความสำคัญมากที่นำไปสู่การที่นักศึกษา กำหนดเป้าหมายการเรียนพยาบาลที่แตกต่างกันในแต่ละราย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับขณะที่มีการฝึกปฏิบัติ โดยลักษณะเป้าหมายการเรียนที่นักศึกษากำหนดจะมี 2 ลักษณะคือ ต้องเรียนให้จบพยาบาล และจะเป็นพยาบาล

กระบวนการเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการเรียนอย่างชัดเจน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีเหตุผลและแรงจูงใจตั้งต้นในการเลือกเรียนพยาบาลจากหลายสาเหตุ ประกอบด้วย ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษา และครอบครัว ลักษณะนิสัยของนักศึกษาและคะแนนที่ใช้ในการสมัครสอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลที่มาจากความต้องการส่วนบุคคล ทัศนคติเกี่ยวกับลักษณะงานพยาบาลเป็นอาชีพที่จบแล้วมีงานทำและความสนใจในอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ⁹ นอกจากนี้การมีประสบการณ์ได้ดูแลบุคคลในครอบครัวยังเป็นเหตุผลหลักในการเลือกเรียนพยาบาล²³ อย่างไรก็ตามเหตุผลและแรงจูงใจที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อน่าสังเกตประการหนึ่งที่แตกต่างจากการศึกษาอื่นคือ นักศึกษาเลือกเรียนด้วยเหตุผลและแรงจูงใจเรื่องของคะแนนที่ใช้ในการสมัครเข้าเรียน ซึ่งเมื่อสอบถามเชิงลึกแต่ละรายที่มีแรงจูงใจตั้งต้นลักษณะนี้ทำให้ทราบว่า นักศึกษาเลือกเรียนแบบไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ไม่ได้มีแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลอย่างแท้จริง จึงอาจเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเลือกที่จะเปลี่ยนที่เรียนเมื่อพบว่า คะแนนสอบของตนเองสามารถสมัครสอบคณะที่ตนเองสนใจในปีการศึกษาต่อไป เนื่องจากระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย นักศึกษาสามารถเก็บคะแนนสอบไว้ได้เป็นระยะเวลา 2 ปี²⁴

นอกจากนี้รูปแบบการเกิดแรงจูงใจของนักศึกษา ในระยะที่นักศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ในคลินิก เป็นระยะที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากในการเพิ่มหรือลดทอนแรงจูงใจในการเรียนพยาบาล องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องคือ บทบาทตัวอย่างของผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพ การป้อนกลับของผู้สอน และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนกับเพื่อน โดยลักษณะการป้อนกลับของผู้สอนบนคลินิกทั้งทางบวกและลบมีผลทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนบนคลินิกมีผลทำให้สามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น²⁵

การศึกษาของฮานฟีและคณะ¹⁵ ศึกษาแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในประเทศอิหร่านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนพยาบาลมีเรื่องของบริบททางศาสนาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยซึ่งมีความสำคัญในการเป็นแรงจูงใจในการเรียน สำหรับช่วงเวลาที่นักศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ในคลินิก พบว่า บทบาทของผู้สอนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจของนักศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้โดยพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้และทัศนคติของผู้สอนมีผลต่อการกระตุ้นให้นักศึกษามีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความรู้และความสามารถของพยาบาลวิชาชีพที่นักศึกษาได้พบขณะขึ้นฝึกปฏิบัติงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาเช่นเดียวกัน¹⁵ นักศึกษาที่มีโอกาสได้เรียนกับผู้สอนที่มีแนวคิดทางบวกในวิชาชีพพยาบาลจะมีระดับแรงจูงใจสูงกว่านักศึกษาที่ได้เรียนกับผู้สอนที่แนวคิดทางลบในวิชาชีพพยาบาล และการพูดคุยสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนมีผลทำให้นักศึกษามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความยากลำบากในการเรียนซึ่งกันและกันทำให้นักศึกษาส่งเสริมสร้างแรงจูงใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้สอน หรือ

บุคคลากรอื่นในทีมสุขภาพในเชิงบวกยังช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน¹⁵

เมื่อผู้เรียนผ่านระยะของการเผชิญประสบการณ์ในคลินิกแล้ว จะมีการกำหนดเป้าหมายในการเรียนพยาบาลโดยประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายที่เป็นระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว โดยที่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนนี้อาจไม่สอดคล้องกับเหตุผลและแรงจูงใจตั้งต้นในการเรียนพยาบาล นอกจากนี้จากการศึกษาของ ธนพล และคณะ²⁶ เกี่ยวกับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการที่ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนคือ แรงจูงใจในการเรียน

การมองหาหนทางอื่นเพื่อออกจากการเรียนพยาบาลเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในรายที่เผชิญกับสถานการณ์ในคลินิกที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาก็ยังเลือกที่จะเรียนพยาบาลต่อด้วยเหตุผลที่ไม่อยากเสียเวลาไปตั้งต้นเรียนวิชาชีพอื่น เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติในชั้นปีที่ 2 แล้ว ทำให้นักศึกษากำหนดเป้าหมายการเรียนเป็น 2 ลักษณะคือ ต้องเรียนให้จบในกลุ่มนักศึกษาที่มีแรงจูงใจลดลงแต่ไม่สามารถลาออกจากการเรียนพยาบาลได้ มีแผนการเปลี่ยนอาชีพเมื่อเรียนจบจากพยาบาลแล้ว และในกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับแรงจูงใจทางบวกทำให้มีแรงจูงใจอยากเป็นพยาบาลวิชาชีพ จะกำหนดเป้าหมายที่จะเป็นพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของประเทศประเทศอิหร่าน¹⁷ พบว่า แม้ว่านักศึกษาพยาบาลอยากจะหนีจากวิชาชีพพยาบาลแต่ด้วยลักษณะอาชีพของพยาบาลในสังคมของประเทศเป็นบทบาทที่อยู่ในกลุ่มสังคมชั้นสูงของประเทศหรือการหาหนทางหนีจากหน้าที่ความรับผิดชอบที่มากโดยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น การเรียนต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่นักศึกษาบางรายมีการกำหนดแผนการเรียนว่าต้องการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

การศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาลโดยใช้การวิจัยเชิงทฤษฎีพื้นฐาน

ข้อจำกัด

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษากระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเรียนพยาบาลซึ่งศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวนน้อยและเฉพาะที่ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปอ้างอิงในบริบทอื่นได้อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเปรียบเทียบกับบริบทที่คล้ายกันได้

ข้อเสนอแนะ

การจัดการศึกษาพยาบาลควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในช่วงที่นักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานคลินิกเนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นหรือลดลงในการเรียนพยาบาล ลักษณะการให้ข้อมูลป้อนกลับต่อผู้เรียนและการแสดงบทบาทที่เหมาะสมของผู้สอน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีที่สนับสนุนทุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. Doggrell SA, Schaffer S. Attrition and success rates of accelerated students in nursing courses: a systematic review. *BMC Nursing*. 2016;15:24. doi:10.1186/s12912-016-0145-7.
2. Joseph E. Importance of nurses in the health care settings. *Int J Sci Res*. 2015;4(11):325-7.
3. Srisuphan WaS, K. Recommended policy-based solutions to shortage of registered nurses in Thailand. *Thai Journal of Nursing Council*. 2012;27(1):5-12. (in Thai)
4. Bronson S. Autonomy support environment and autonomous motivation on nursing student academic performance: an exploratory analysis. *Nurse Educ Today*. 2016;44:103-8.
5. Khunthar A. The impacts and solutions to nursing workforce shortage in Thailand. *J Nurs Sci*. 2014;32(1):81-90. (in Thai)
6. The Secretariat of the Cabinet [Internet]. Bangkok: The government; 2013 [update 2013 May 15; cited 2018 Aug 2]. Available from: http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99307592&key_word=&owner_dep=&meet_date_dd=&meet_date_mm=&meet_date_yyyy=&doc_id1=12503&doc_id2=2556&meet_date_dd2=&meet_date_mm2=&meet_date_yyyy2= (in Thai)
7. Rispel LC. Special issue: transforming nursing in South Africa. *Global Health Action*. 2015;8:10.3402/gha.v8.28205. doi:10.3402/gha.v8.28205
8. Karimi S, Haghani F, Yamani N, Najafi Kalyani M. A qualitative inquiry into nursing students' experience of facilitating reflection in clinical setting. *The Scientific World Journal*. 2017;2017:6293878. doi:10.1155/2017/6293878.
9. McLaughlin K, Moutray M, Moore C. Career motivation in nursing students and the perceived influence of significant others. *J Adv Nurs*. 2010;66(2):404-12.
10. Tseng H-C, Wang H-H, Weng W-C. Nursing students' perceptions toward the nursing profession from clinical practicum in a baccalaureate nursing program - a qualitative study. *The Kaohsiung Journal of Medical Sciences*. 2013;29(3):161-8.
11. Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi hospital, Mahidol University. Self report of the Bachelor of Nursing curriculum in academic year 2016. 2016. (in Thai)
12. Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani University. Report the results of the Bachelor of Nursing Science Program in academic year 2014. [Internet]. [update 2015 May 30; cited 2018 Aug 2]. Available from: http://www.ubu.ac.th/web/files_up/09f2015050816451180.pdf (in Thai)

13. Pitt V, Powis D, Levett-Jones T, Hunter S. Factors influencing nursing students' academic and clinical performance and attrition: an integrative literature review. *Nurse Educ Today*. 2012;32(8): 903-13.
14. Rahimi A, Ahmadi F. The obstacles and improving strategies of clinical education from the viewpoints of clinical instructors in Tehran's nursing schools. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005;5(2):73-80.
15. Hanifi N, Parvizy S, Joolaei S. Motivational journey of Iranian bachelor of nursing students during clinical education: a grounded theory study. *Nurs Health Sci*. 2013;15(3):340-5.
16. Goetz T, Hall NC. Emotion, motivation, and self-regulation: a handbook for teachers. Bingley, UK: Emerald Group Publishing; 2013.
17. Shakurnia A, Alijani H, Khajeali N, NiakanKalhori SR. Nursing students motivations and satisfaction, Do the motivation and satisfaction of nursing students change during their study years? *Journal of health, medicine and nursing*. Nursing. [Internet]. 2015;13. Available from: <https://www.tums.ac.ir/1396/05/14/22408-24889-1-PB.pdf-sh-miakank-2017-08-05-03-52.pdf>.
18. Phawinram A. Factor related to self-concept of nursing student. [Thesis]. Chonburi. Faculty of Nursing, Burapha University; 2013. (in Thai)
19. Chidmongkol R, Boribal P. Factors affecting achievement motivation of nursing student at the Boromrajanani college of nursing, Udonthani. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*. 2013;22(1):98-108. (in Thai)
20. Tohkani o, Tohkani D, Siriphan S, Tongkoop B. Academic internal motivation and professional nurses personality of nursing students in three border provinces of southern Thailand. *Princess of Narathivas University Journal*. 2011;2(2). (in Thai)
21. Huitt, W. Motivation to learn: an overview. *Education Psychology Interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University; 2001 [cited 2018 August 19]. Available from: <http://chiron.valdosta.edu/whuitt/col/motivation/motivate.html>.
22. Strauss A, Corbin J. Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: CA: Sage; 1998.
23. Jirwe M, Rudman A. Why choose a career in nursing? *J Adv Nurs*. 2012;68(7):1615-23.
24. Association of the Council of University Presidents of Thailand. Ministry of Education Policy on Selection of New entrants to Higher Education Institutions. [Internet]. [update 2017 May 23; cited 2018 Aug 2]. Available from: <http://tcas.cupt.net/about.php> (in Thai)
25. Jamshidi N, Molazem Z, Sharif F, Torabizadeh C, Najafi Kalyani M. The challenges of nursing students in the clinical learning environment: a qualitative study. *The Scientific World Journal*. 2016;2016:1846178. doi: 10.1155/2016/1846178.
26. Thanapol B, Kanok-on C, Narumol J. Happily learning among nursing students. *Journal of MCU Peace Studies*. 2017;5(1):357-69. (in Thai)